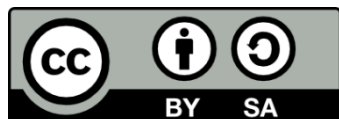

Εισαγωγή στη Συγκριτική Πολιτική

Μάθημα 11^ο: Το πολιτικό σύστημα της Ιταλίας.
Ο ακραίος κοινοβουλευτισμός

Ιωάννης Παπαγεωργίου, Επίκουρος Καθηγητής
Τμήμα Πολιτικών Επιστημών, ΑΠΘ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Μάθημα 11^ο

Το πολιτικό σύστημα της Ιταλίας Ο ακραίος κοινοβουλευτισμός

Περιεχόμενα μαθήματος

1. Ιστορικό πλαίσιο.
2. Το πολιτικό σύστημα της Ιταλίας.
3. Το κομματικό σύστημα της Ιταλίας.
4. Το εκλογικό σύστημα της Ιταλίας.

Σκοποί μαθήματος

- Ανασκόπηση της πολιτικής ιστορίας της Ιταλίας.
- Ανασύσταση του πολιτικού συστήματος της.
- Παρουσίαση του κομματικού συστήματος της.
- Ανάλυση του εκλογικού συστήματος της.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

1^η ενότητα

Ιστορικό πλαίσιο

Το ιστορικό πλαίσιο 1/2

- “Abbiamo fatto l’ Italia, adesso bisogna fare gli Italiani!. *_Massimo d’Azeglio*
- 'l'Italie n'est qu'une expression géographique'.
_Metternich

Το ιστορικό πλαίσιο 1/3

- Η Μεγάλη Ελλάδα
- Η ενοποίηση στη Ρωμαϊκή αυτοκρατορία
- Οι γερμανικές εισβολές
- Η επιστροφή του Βυζαντίου και η εμφάνιση της Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας του Γερμανικού Έθνους
- Οι πόλεις – κράτη και η αριστοκρατική διακυβέρνηση

Το ιστορικό πλαίσιο 2/3

- Η '400 και η Αναγέννηση
- Η πολιτική διαίρεση, η οικονομική παρακμή και η εξωτερική κυριαρχία
- Η ανάδειξη του Πεδεμοντίου και η πολιτική ενοποίηση
- Η περίοδος της φιλελεύθερης μοναρχίας
- Ο φασισμός και ο πόλεμος

Το ιστορικό πλαίσιο 3/3

- Η Α' Δημοκρατία και η ηγεμονία της Χριστιανοδημοκρατίας
- Il pentapartito
- Tangentopoli
- Τα «καθαρά χέρια» και η Β' Δημοκρατία
- Το φαινόμενο «Μπερλουσκόνι»

Πολιτικός χάρτης της Ιταλίας το 1000

- Πηγή: Boundary of Holy Roman Empire, Italy 1000, http://it.wikipedia.org/wiki/Battaglia_di_Capo_Colonna, Άδεια: Creative Commons CC – BY – SA 3.0

Πολιτικός χάρτης της Ιταλίας το 1494

- Πηγή: Italy 1494, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Italy_1494_v2.png#mediaviewer/File:Italia_1494.svg, Άδεια: Creative Commons CC – BY – SA 3.0

Η ενοποίηση της Ιταλίας 1815 – 1870

- Πηγή: The Unification of Italy 1815 – 1870, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Unification_of_Italy_1815-1870.jpg?uselang=el, Άδεια: Public Domain

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

2^η ενότητα

Το πολιτικό σύστημα της Ιταλίας

Τα πολιτικά χαρακτηριστικά της Α΄ Δημοκρατίας 1/2

- Η πολυδιάσπαση
 - Κομματική
 - Γεωγραφική
 - Οικονομική
- Η διαφοροποίηση οικονομίας και πολιτικής: η αδυναμία πολιτικής συνοδεύεται από το ιταλικό «θαύμα»

Τα πολιτικά χαρακτηριστικά της Α΄ Δημοκρατίας 2/2

- Η οικοδόμηση της μεταπολεμικής Ιταλίας: μια αδύναμη Ιταλία σε μια ισχυρή Ευρώπη
- Η Μαφία
- Το δεξιό παρακράτος – τα μολύβδινα χρόνια
- Η αριστερή αντίδραση – οι Ερυθρές Ταξιαρχίες

Το πολιτικό σύστημα – χαρακτηριστικά της Α' Δημοκρατίας

- Η αντίδραση στον φασισμό → αναλογικό σύστημα και διάχυση εξουσιών
- Εσκεμμένη αποδυνάμωση της εκτελεστικής εξουσίας
- Δύο ισότιμα νομοθετικά όργανα (Camera dei Deputati, Senato)
- Ισχυρή και ανεξάρτητη δικαστική εξουσία
- Ο ρηξικέλευθος ρόλος του δημοψηφίσματος

Η εκτελεστική εξουσία

- Κοινοβουλευτικό σύστημα
- Πρόεδρος με περιορισμένες εξουσίες – 7ετής θητεία – η συνέχεια του κράτους
- Η κυβέρνηση εξαρτάται από την εμπιστοσύνη και των δύο νομοθετικών σωμάτων
- Ο πρωθυπουργός - πρώτος μεταξύ ίσων στην Α' Δημοκρατία → πολιτικός κυρίαρχος στην Β' Δημοκρατία

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας

- Πέραν της εκπροσώπησης του κράτους και του ρόλου ως εγγυητή της ενότητας
- Ορίζει τα μέλη του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου (Consiglio Superiore della Magistratura)
- Μπορεί να αναπέμψει νόμους
- Έχει ΚΑΙ πολιτικό ρόλο σε περιόδους κρίσεως ή αβεβαιότητας

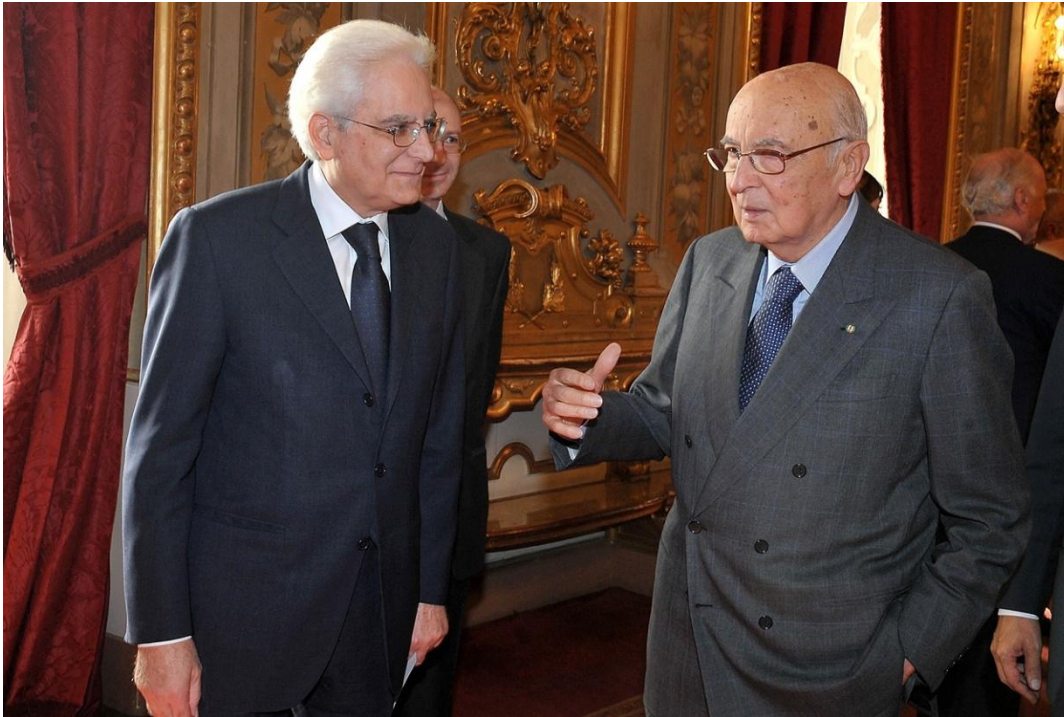
Giorgio Napolitano

- Πηγή: Official picture of the President of Italian Republic Giorgio Napolitano, 11^{ος} Πρόεδρος της Ιταλικής Δημοκρατίας 2006 - 2015. @ Presidency of the Italian Republic, el.wikipedia.org, Άδεια: Αναδιανομή, τροποποίηση, εμπορική χρήση, και όλες οι άλλες χρήσεις επιτρέπονται.

Sergio Mattarella and Giorgio Napolitano

- Ο νέος Πρόεδρος της Ιταλίας κατά την ορκωμοσία του.
- http://it.wikipedia.org/wiki/Sergio_Mattarella#mediaviewer/File:Oath_of_Mattarella_2.jpg.
- ©Presidency of Italian Republic.
- Άδεια: Redistribution, derivative work, commercial use, and all other use is permitted.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

3^η ενότητα

Το κομματικό σύστημα της Ιταλίας

Η νομοθετική εξουσία

- 630 βουλευτές
- 315 γερουσιαστές
- Κατά την Α' Δημοκρατία, η προτιμησιακή ψήφος και ο πολυκομματισμός έδιναν στους βουλευτές μεγάλη δύναμη → ανατροπή κυβερνήσεων
- Η εμφάνιση των προσωπικών κομμάτων (Forza Italia)

Το υπόδειγμα του ηγεμονικού κόμματος – Η Χριστιανική Δημοκρατία (Democrazia Cristiana)

- Το κυρίαρχο κόμμα της Α' Δημοκρατίας
- Το κόμμα του κέντρου και της ενότητας της Ιταλίας
- Το αντίβαρο στο κομμουνιστικό κόμμα
- Μέλος των μεταπολεμικών κυβερνήσεων
- Ένα κόμμα ρευμάτων
- Οι θολές σχέσεις με Μαφία/παρακράτος
- Ο ρόλος της Εκκλησίας
- Η παρακμή – η κατάρρευση – η διάλυση

Αλτσίντε ντε Γκάσπερι

- Πηγή: Former PM of Italy Alcide de Gasperi, Πρωθυπουργός της Ιταλίας 1946 – 1953, el.wikipedia.org, Άδεια: Public Domain

Τζούλιο Αντρεότι

- Πηγή: Giulio Andreotti, Πρωθυπουργός της Ιταλίας τρεις φορές (1972-73, 1976-79, 1989-92), el.wikipedia.org, Άδεια: Public Domain

Aldo Moro & Amintore Fanfani

Πηγή: Aldo Moro e Amintore Fanfani, definiti i due *cavalli di razza* della Democrazia Cristiana., 'Ηγέτες της Χριστιανοδημοκρατίας στην Ιταλία, Aldo Moro πρωθυπουργός της Ιταλίας (1963 – 1968), Amintore Fanfani Πρωθυπουργός της Ιταλίας έξι φορές, el.wikipedia.org, Άδεια: Public Domain

Το ιταλικό κομμουνιστικό κόμμα

Partito Comunista Italiano

- 1921
- Από την παρανομία (Antonio Gramsci) και την αντίσταση στην κυβέρνηση μετά την απελευθέρωση (Palmiro Togliatti)
- Στον «ιταλικό δρόμο προς τον σοσιαλισμό» (20^ο συνέδριο 1956)
- Και τον Ευρω-κομμουνισμό (1968)
- Ο ιστορικός συμβιβασμός (1976-8)
- Η κατάρρευση του Τείχους και η διάλυση του PCI
- Η δημιουργία του Partito Democratico

Antonio Gramsci (1891 – 1937)

- Πηγή: Portrait of Antonio Gramsci around 30 in the early 20s, el.wikipedia.org, Άδεια: Public Domain

Palmiro Togliatti (1893 – 1964)

- Πηγή: Palmiro Togliatti, Ιταλός πολιτικός και ηγέτης του Κ.Κ.Ι. από το 1927 ως το θάνατό του (21.08.1964), it.wikipedia.org, Άδεια: Public Domain

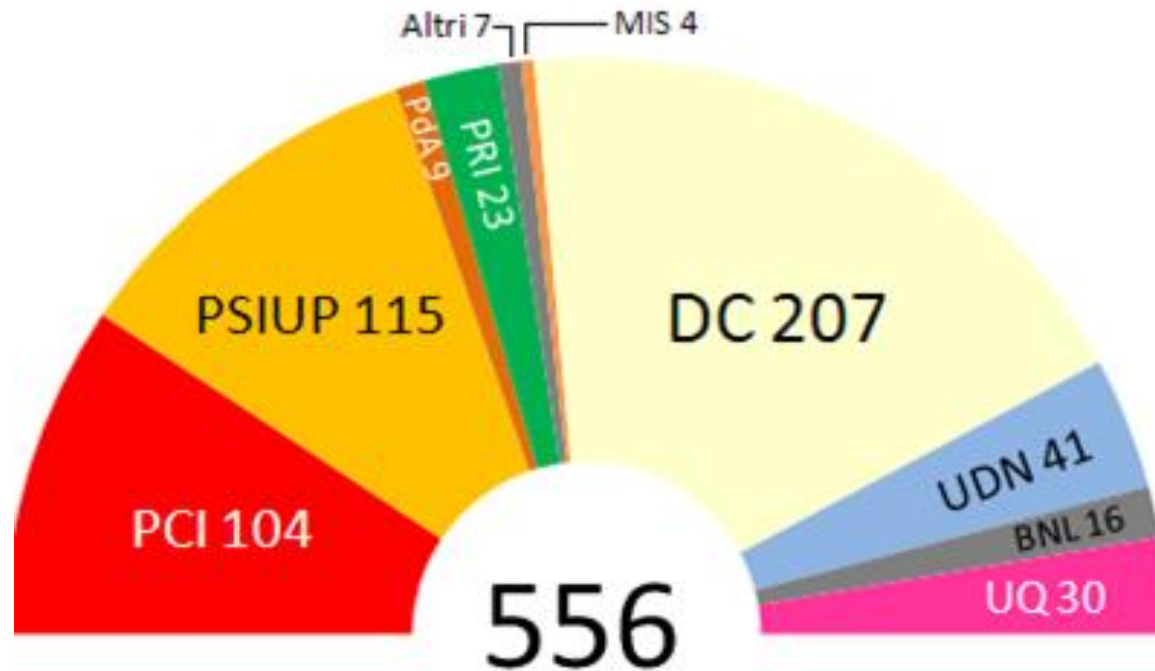
Enrico Berlinguer (1922 – 1984)

- Πηγή: Enrico Berlinguer, Ιταλός πολιτικός και ηγέτης του Κ.Κ.Ι. από το 1972 ως το θάνατό του (1984), ένας από τους συνιδρυτές του ρεύματος του Ευρω-κομμουνισμού, it.wikipedia.org, Άδεια: Public Domain

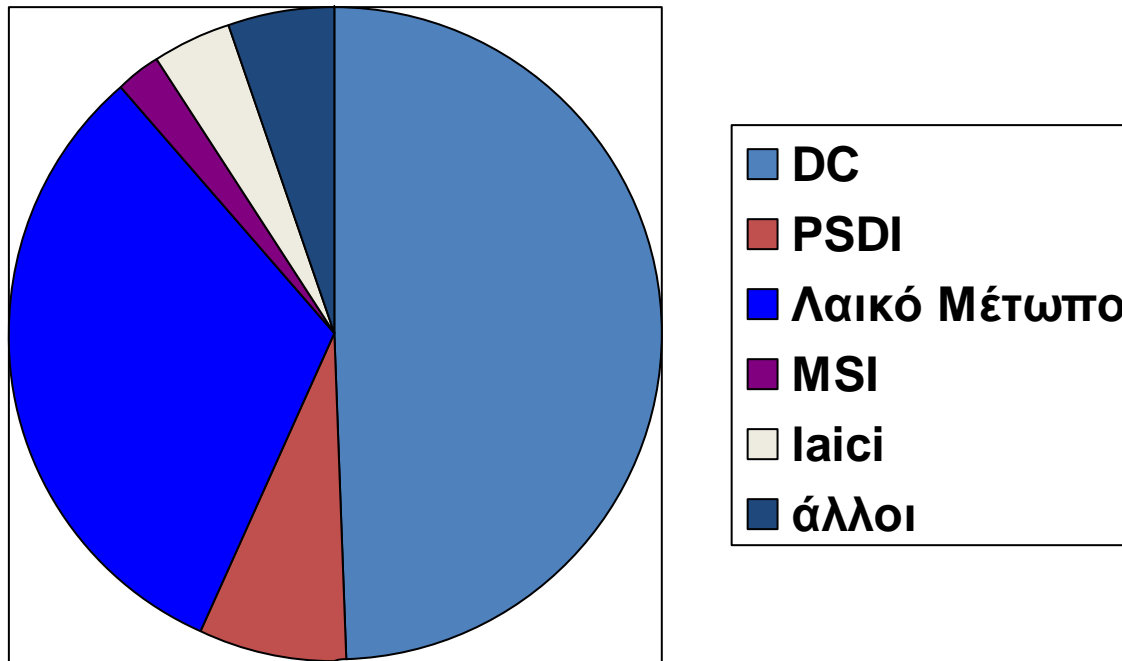
Εκλογές Συντακτικής Συνέλευσης 1946 – Σύνθεση κοινοβουλίου

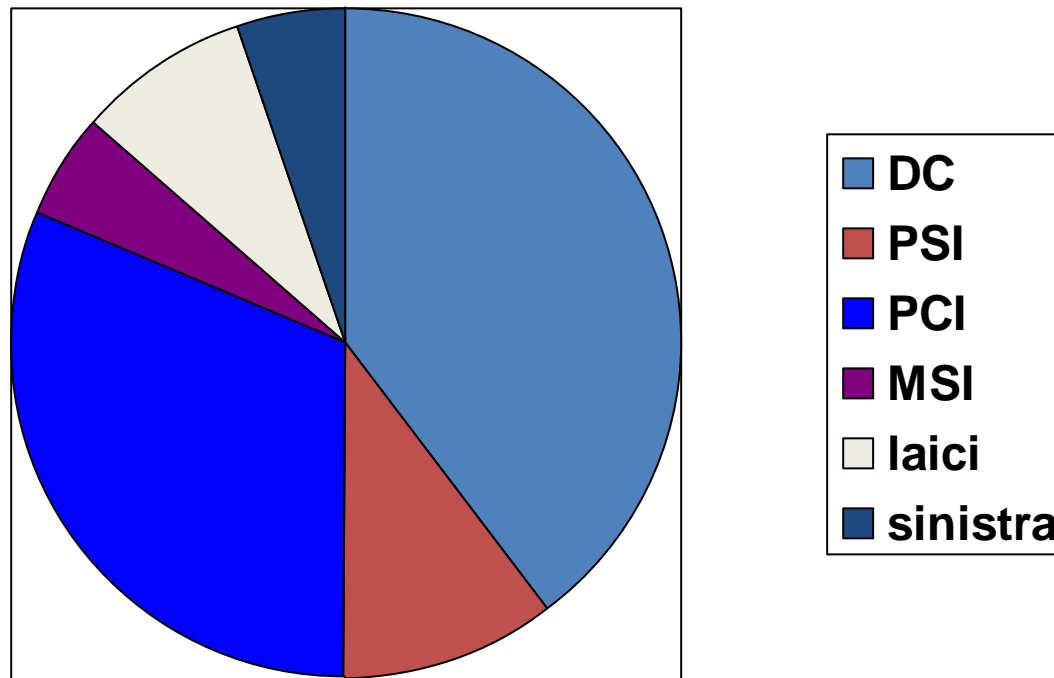
Πηγή: I gruppi in Assemblea, it.wikipedia.org,
Άδεια: Creative Commons CC – BY 3.0

Εκλογές 1948

Το κομματικό σύστημα της Α' Δημοκρατίας – εκλογές 1979

Η Lega Nord

- Η παραδοσιακή αντιπαράθεση (εργατικού) Βορρά και (σπάταλου και διεφθαρμένου) Νότου (Roma ladra)
- Η μετατροπή της δυσaréσκειας σε κόμμα
- Ένα ιδιαίτερο κόμμα (ξενοφοβικό, ρατσιστικό, ευέλικτο)
- Το αίτημα για αυτονομία/ανεξαρτησία της Παδανίας (φαντασιακή κοινότητα)

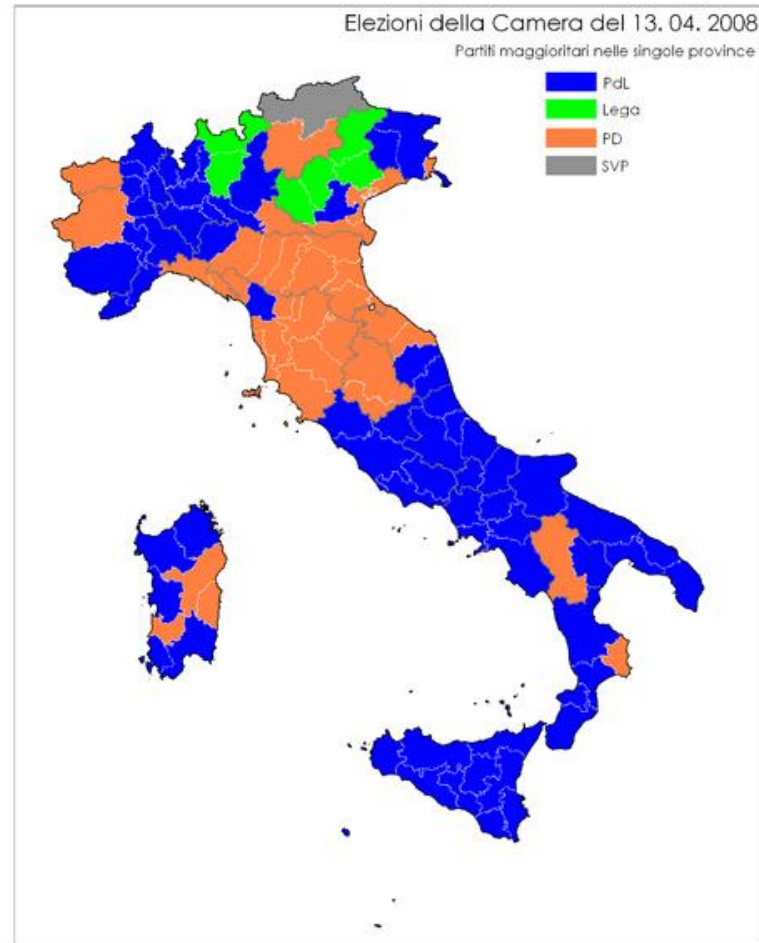
Forza Italia (πόλος της Ελευθερίας)

- Το πρώτο ατομικό κόμμα
- Εκφράζει την επιχειρηματική τάξη και τους μικρομεσαίους ταυτόχρονα
- Υποκατάστατο της παραδοσιακής δεξιάς με λαϊκιστικά χαρακτηριστικά (λανθάνων αντιευρωπαϊσμός)
- Η λατρεία της προσωπικότητας
- Θα επιβιώσει του αρχηγού του (η γέννηση του Nuovo Centro Destra)

Εκλογές 13.04.2008

- Πηγή: Partiti maggioritari nelle singole province per la Camera., it.wikipedia.org, Άδεια: GFDL

4^η ενότητα

Το εκλογικό σύστημα της Ιταλίας

Το εκλογικό σύστημα της Α΄ Δημοκρατίας

- Αναλογικό
- Δεν υπήρχε όριο
- Προτιμησιακή ψήφος
- Η συνέπεια της αναλογικότητας → ακινησία (immobilismo)
- Το δημοψήφισμα του 1993 → το πλειοψηφικό σύστημα ως εργαλείο ανανέωσης της πολιτικής

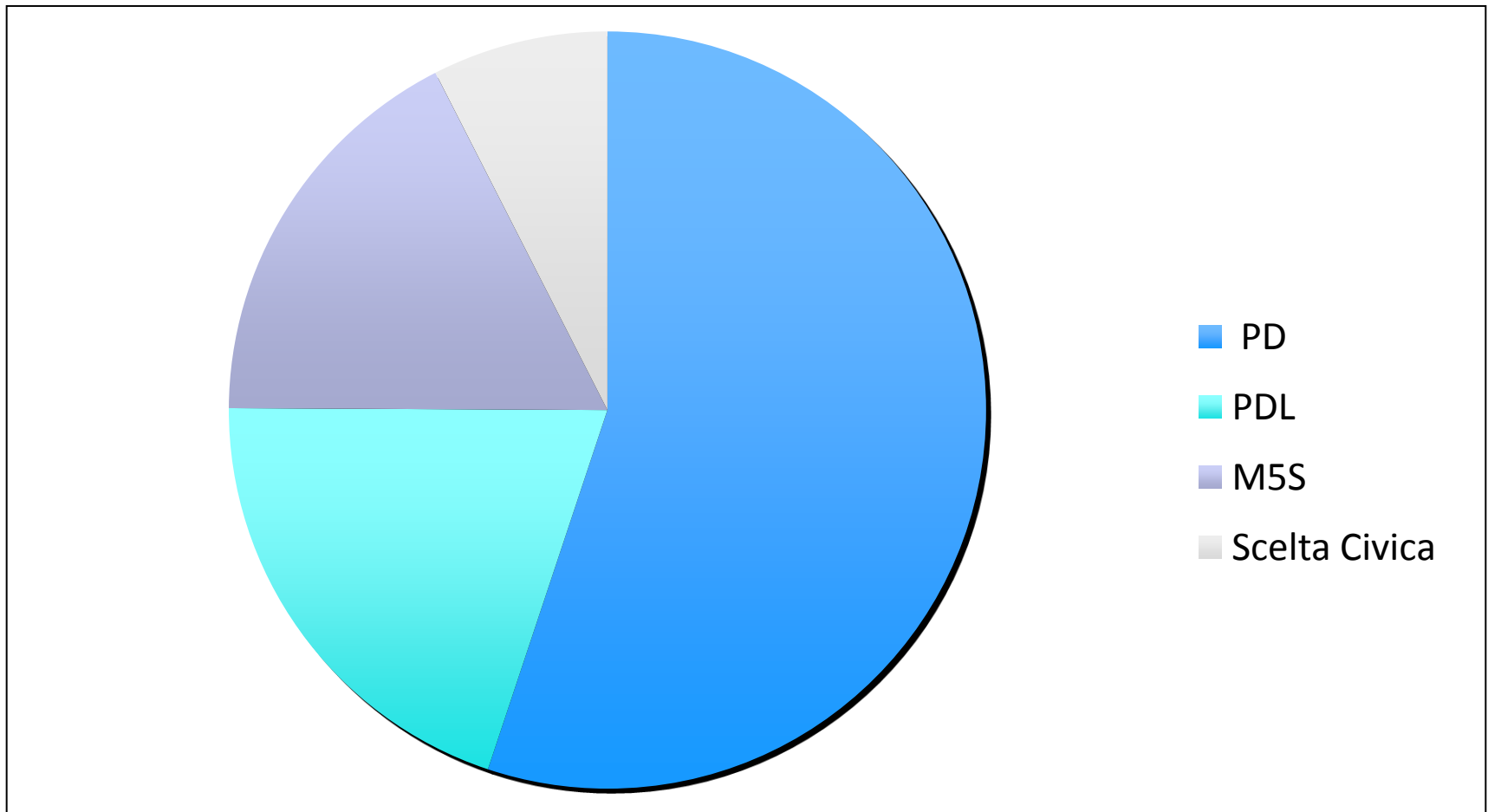
Το εκλογικό σύστημα σήμερα

- Αναλογικό με πριμ πλειοψηφίας (έμφαση στο σχηματισμό κυβέρνησης)
- Πριμ πλειοψηφίας είτε σε επί μέρους κόμμα είτε σε συμμαχίες: το πριμ δίνεται στο πρώτο κόμμα ή συμμαχία σε εθνικό επίπεδο για τη Βουλή, (τουλάχιστον 340 έδρες), αλλά ανά περιφέρεια για τη Γερουσία (55%)
- Υποχρεωτικό πολιτικό πρόγραμμα και επί κεφαλής για τις συμμαχίες
- Χωρίς ψήφο προτίμησης
- Πολλαπλές υποψηφιότητες
- Όριο 4% για την είσοδο στη Βουλή ενός κόμματος (2% για κόμματα που μετέχουν σε συμμαχίες)
- Ο σταδιακός ατελής διπολισμός (PD- PDL)

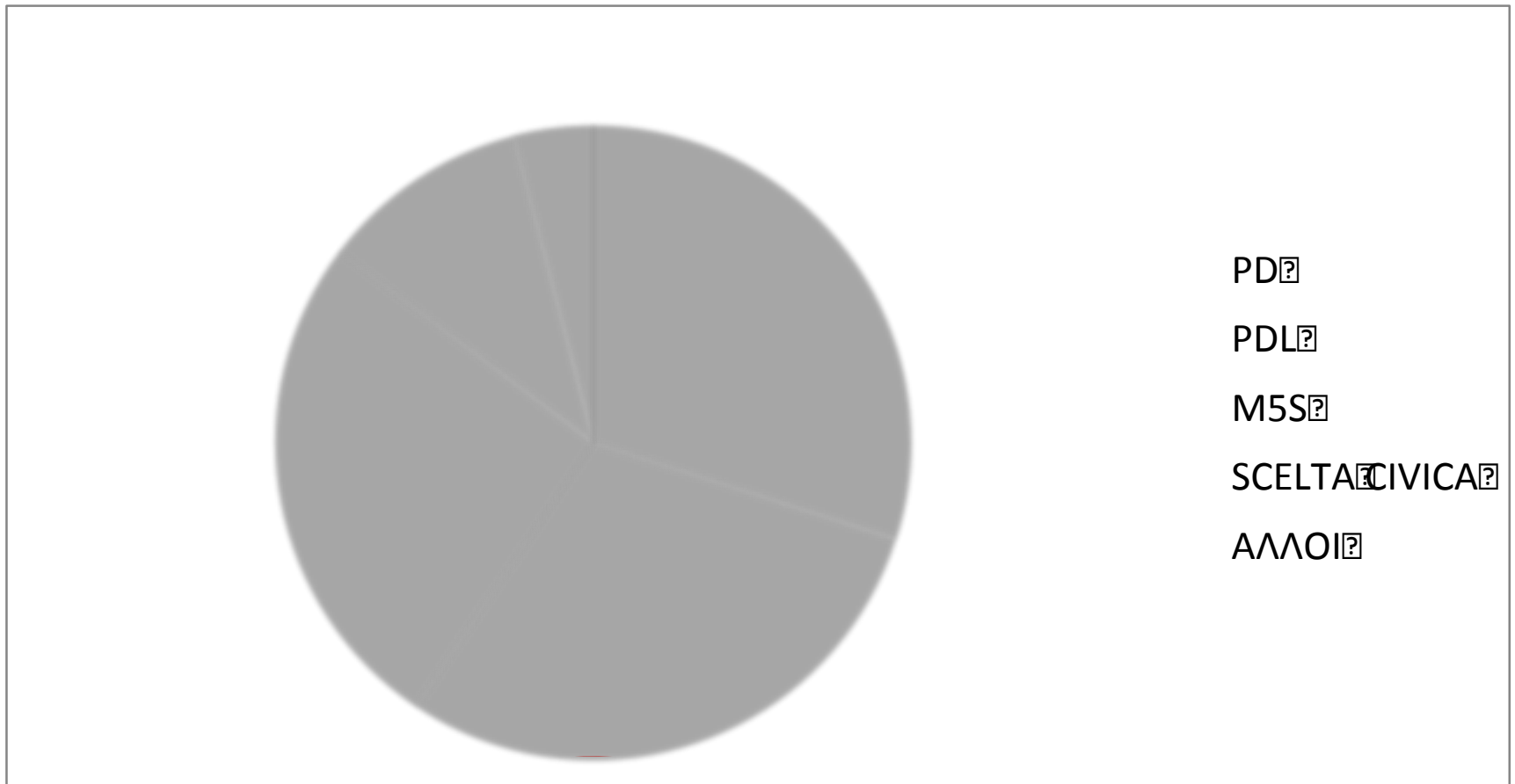
Η ιταλική Βουλή σήμερα

Εκλογές 2013 – έδρες

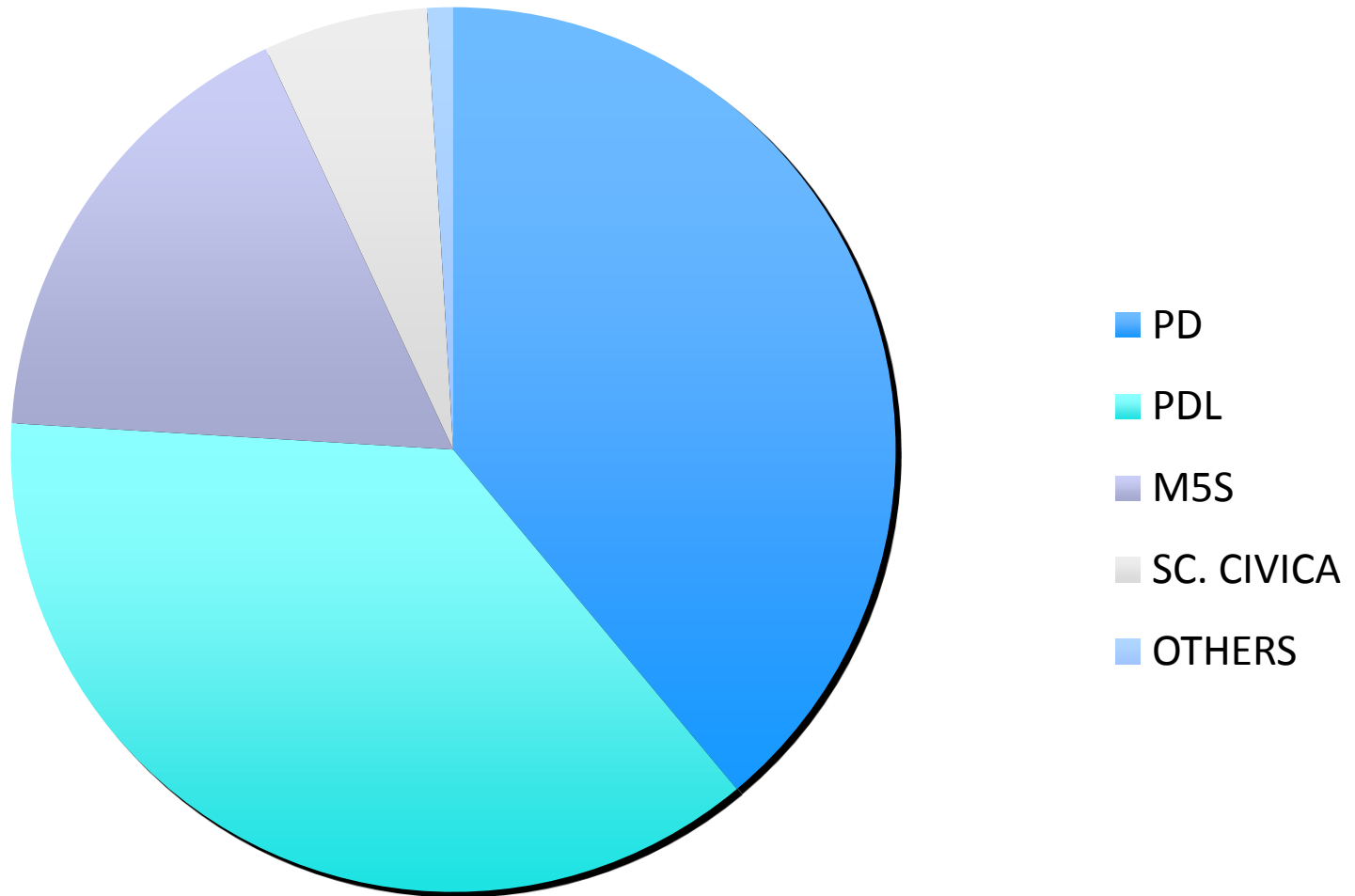
Η ιταλική Βουλή σήμερα

Εκλογές 2013 – ψήφοι

Η ιταλική Γερουσία σήμερα

Εκλογές 2013 – έδρες

Romano Prodi

- Πηγή: [Romano Prodi](#), leader principale del centrosinistra nel nuovo assetto politico., it.wikipedia.org, Άδεια: Public Domain

Silvio Berlusconi & Bettino Craxi

Πηγή: Silvio Berlusconi e Bettino Craxi, Berlusconi: Πρωθυπουργός Ιταλίας (1994 – 1995, 2001 – 2006, 2008 – 2011., Craxi: Πρωθυπουργός της Ιταλίας 1983 – 1987., it.wikipedia.org, Άδεια: Public Domain

Το φαινόμενο Renzi

- Η προσπάθεια αναμόρφωσης του συστήματος από την Αριστερά
- Η επανεμφάνιση της νέας Χριστιανοδημοκρατίας;
- Προς την κατάρτιση του bicameralismo (δύο νομοθετικά σώματα)

Οι εκκρεμότητες της Ιταλίας

- Ενιαίο ή ομοσπονδιακό κράτος; Η περιφερειοποίηση και ο ρόλος της Lega Nord
- Il problema Sud
- Ο ρόλος της Ιταλίας στην Ευρώπη και τον κόσμο
- Το ζήτημα Μπερλουσκόνι: η σύγκυση πολιτικών και επιχειρηματικών συμφερόντων
- Υπάρχει εναλλακτική λύση;
- Movimento 5 Stelle – Peppe Grillo – ο αντικομματισμός

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ιωάννης Παπαγεωργίου. «Εισαγωγή στη Συγκριτική Πολιτική. Το πολιτικό σύστημα της Ιταλίας. Ο ακραίος κοινοβουλευτισμός. ». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014.
Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<https://eclass.auth.gr/courses/OCRS229/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

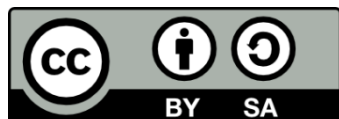
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος 11^{ου} Μαθήματος

Επεξεργασία: Γαβριέλα Λ. Μαζαράκη
Θεσσαλονίκη, Εαρινό εξάμηνο 2014

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την 2^η έκδοση .

Έχουν προηγηθεί οι κάτωθι εκδόσεις:

- Έκδοση 1^η διαθέσιμη εδώ.

<http://www.polsci.auth.gr/index.php?lang=el&rm=2&mn=15&csid=%CE%9A%CE%A50201>

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

